Fördelningen och förändringen av huvudposterna i den konvertibla valutareserven 1991:

	Reserv 31.12.90	Förändring	Reserv 31.12.91
		milj. mk	
Guld	2 180	+0	2 180
Särskilda dragningsrätter	791	+141	932
Reservtranchen i IMF	783	+353	1 136
Konvertibla valutor, netto	33 451	— 4 115	29 336
Summa	37 205	— 3 621	33 583

Revideringen av betalningsbalansstatistiken

Det system för insamling av data för betalningsbalansstatistiken som börjat byggas upp 1990 blev färdigt då enkäten om utländska finansieringsfordringar och finansieringsskulder togs i bruk i början av 1991. Betalningsbalansen grundar sig nu i Finland, liksom i de flesta andra västeuropeiska länder, på en heltäckande övervakning av utländska betalningar och på kompletterande enkäter med uppgifter om utländska fordringar och skulder och om värdepappershandeln.

Den månatliga enkäten om utländska finansieringsfordringar och finansieringsskulder riktas till finansintituten och till drygt 100 företag inom industrin och handeln samt till ett antal kommuner. Deltagarna väljs ut enligt statistiska principer genom sammanställning av företagsregisterdata med data om företagens utländska betalningar.

Vid utvecklingen av insamlingen och statistikföringen av betalningsbalansdata har de förändringar i Internationella valutafondens handbok om betalningsbalansen som träder i kraft vid början av 1993 beaktats. Förändringarna i datainsamlingssystemet har orsakat avbrott i tidsserierna över betalningsbalansen, och statistikfelet förfaller åtminstone temporärt att ha förstorats. Det nya sättet att presentera betalningsbalansen motsvarar dock bättre de internationella rekommendationerna.

Betalningsmedelsförsörjningen

Beloppet utelöpande sedlar och mynt förblev 1991 i det närmaste oförändrat. Detta berodde på det ekonomiska läget i Finland, som mot slutet av året ledde till en nedgång i beloppet utelöpande sedlar. Vid slutet av året var 13 306 miljoner mark i sedlar och 1 222 miljoner mark i mynt i omlopp. I förhållande till bruttonationalprodukten växte alltjämt såväl allmänhetens som bankernas innehav av sedlar och mynt, då den nominella bruttonationalprodukten minskade.

Utgivningen av nya sedlar med beteckningen Litt. A i 1986 års sedelserie inleddes den 20 november 1991. Nya 1 000, 500, 100 och 50 marks sedlar emitterades. Däremot tillverkades inte 10 marks sedeln i Litt. A-serien, eftersom den i slutet av 1993 kommer att ersättas med ett mynt.

Sedlarna i serien Litt. A har fått nya säkerhetsdetaljer, som är avsedda att förhindra förfalskningar och göra det lättare att upptäcka eventuella försök till förfalskning. 1000 och 500 marks sedlarna har tillförts ett kinegram, medan 100 och 50 marks sedlarna har en dold bild som visar sedelns nominella värde. Säkerhetstråden på 100 och 50 marks sedlarna är en avbruten hologramtråd. Alla nya sedlar har dessutom text i mikrotryck.

Under den första fasen av myntreformen, som inleddes i slutet av 1990, växlades 55 procent av 50 pennis mynten och 35 procent av 10 pennis mynten in mot nya. Av 20 pennis och 5 pennis mynten, som tas bort ur rörelsen, hade vid slutet av året 42 respektive 23 procent returnerats.

I november justerade Finlands Bank enligt sitt kontantmedelskreditavtal med penninginstituten beloppen av de självriskandelar som skall avdras från kontantmedelskrediten. Andelarnas sammanlagda belopp i relation till allmänhetens innehav av sedlar och mynt bibehölls oförändrat. De nya självriskandelarna fastställdes för de olika bankerna liksom tidigare i relation till depositionerna på bankernas dagligkonton.

Vid huvudkontoret och vid kontoren i Kuopio, Tammerfors, Uleåborg och Åbo har nya, effektiva sedelsorteringsmaskiner tagits i bruk. Finlands Banks övriga kontors betydelse inom penningförsörjningen har minskat. Bankfullmäktige beslöt därför den 25 oktober 1991 efter att ha inhämtat statsrådets samtycke att före den 30 juni 1992 lägga ned kontoren i Björneborg, Joensuu, Rovaniemi och S:t Michel och före den 30 juni 1994 kontoren i Jyväskylä, Kotka, Lahtis och Vasa.

Finlands Banks bokslut

Balansräkning, mk

Aktiva	31.12.1991		31.12.1990	
Guld och valutafordringar (1)				
Guld	2 179 802 017,91		2 179 696 424,90	
Särskilda dragningsrätter	931 535 284,74		790 581 329,78	
Reservtranchen i Internationella valutafonden	1 135 846 675,93		782 810 125,17	
Konvertibla valutor	29 381 274 595,27		33 478 346 774,33	
Bundna valutor	34 014 146,20	33 662 472 720,05	75 235 382,68	37 306 670 036,86
Övriga fordringar på utlandet (1)				
Markandelen i Internationella valutafonden	2 259 524 222,07		2 198 316 577,83	
Tidsbunden kredit	430 135 277,94	2 689 659 500,01	375 824 172,00	2 574 140 749,83
Fordringar på finansinstitut (2)				
Bankcertifikat	9 157 106 580,43		9 410 772 579,49	
Värdepapper med återförsäljningsförbindelse	2 725 101 521,48		—	
Kontantmedelskrediter	3 527 812 000,00		3 426 520 000,00	
Masskuldebrev	1 765 305 000,00		2 115 105 000,00	
Övriga	237 900 000,00	17 413 225 101,91	237 900 000,00	15 190 297 579,49
Fordringar på den offentliga sektorn (3)				
Masskuldebrev	3 094 000,00		83 200,00	
Statens metallmyntsansvar	1 372 399 014,20	1 375 493 014,20	1 313 622 764,20	1 313 705 964,20
Fordringar på företag (4)				
Finansiering av inhemska leveranser (KTR)	878 707 053,00		1 222 916 303,75	
Masskuldebrev: KTR	207 266 832,70		254 141 463,50	
Masskuldebrev: Övriga	1 700 000,00		8 300 000,00	
Övriga	200 625 708,81	1 288 299 594,51	193 065 193,15	1 678 422 960,40
Övriga fordringar (5)				
Lån för stabilisering av penningmarknaden	1 730 000 000,00		—	
Resultatregleringar	1 033 769 691,14		769 820 377,78	
Övriga	152 697 278,91	2 916 466 970,05	130 666 583,86	900 486 961,64
Summa		59 345 616 900,73		58 963 724 252,42

Passiva	31.12.1991		31.12.1990	
Valutaskulder (1)				
Konvertibla valutor	44 983 951,16		26 685 708,71	
Bundna valutor	1 211 087,20	46 195 038,36	956 606 469,74	983 292 178,45
Övriga utländska skulder (1)				
Internationella valutafondens markkonton	2 259 578 811,41		2 198 398 487,67	
Tilldelade särskilda dragningsrätter	842 729 993,80	3 102 308 805,21	739 914 714,30	2 938 313 201,97
Utelöpande sedlar och mynt (6)				
Sedlar	13 305 922 567,00		13 398 829 555,00	
Metallmynt	1 222 455 019,40	14 528 377 586,40	1 155 954 340,40	14 554 783 895,40
Bankcertifikat (7)		8 880 000 000,00		—
Skulder till finansinstitut (8)				
Dagsdepositioner	2 206 043 997,70		418 349 943,24	
Kassareservdepositioner	10 361 028 771,00		17 400 529 860,00	
Övriga	358 760,99	12 567 431 529,69	36 310 327,72	17 855 190 130,96
Skulder till den offentliga sektorn (9)				
Checkräkningar	—		816 005,79	
Konjunkturdepositioner	—		1 317 137 042,19	
Övriga	3 478 341,84	3 478 341,84	2 946 503,54	1 320 899 551,52
Skulder till företag (10)				
Investerings- och fartygsanskaffningsdepositioner	7 056 825 124,28	7 056 825 124,28	9 925 070 331,63	9 925 070 331,63
Övriga skulder (11)				
Resultatregleringar	1 583 977 117,33		1 718 383 375,12	
Övriga	97 882 453,24	1 681 859 570,57	56 069 750,20	1 774 453 125,32
Värderegleringskonto och reserveringar (12)		5 715 023 864,82		3 447 604 797,61
Sitras kapital (13)		—		400 000 000,00
Eget kapital (14)				
Grundfond	5 000 000 000,00		5 000 000 000,00	
Reservfond	764 117 039,56		764 117 039,56	
Räkenskapsårets vinst	—	5 764 117 039,56	—	5 764 117 039,56
Summa		59 345 616 900,73		58 963 724 252,42

Resultaträkning, mk

	1.1.—31.12.1991		1.1.—31.12.1990	
Ränteintäkter				
Inhemska (1)				
Dagslån	185 720 585,40		36 156 399,45	
Bankcertifikat och statens skuldförbindelselån	1 006 807 041,74		2 716 275 769,53	
Värdepapper med återförsäljningsförbindelse	623 074 956,79		—	
Tidsbundna krediter	147 986,30		656 175 438,20	
KTR-krediter	117 655 533,68		160 372 243,68	
Masskuldebrev	169 383 990,41		197 345 668,31	
Övriga fordringar	39 641 697,47	2 142 431 791,79	38 652 329,95	3 804 977 849,12
Utländska (2)				
Internationella valutafonden	119 443 451,40		123 027 251,78	
Värdepapper	1 858 944 281,12		1 726 690 427,59	
Övriga valutafordringar	414 222 537,41	2 392 610 269,93	936 409 046,35	2 786 126 725,72
Summa ränteintäkter		4 535 042 061,72		6 591 104 574,84
Räntekostnader				
Inhemska (3)				
Dagsdepositioner	— 34 779 421,65		— 31 677 071,64	
Bankcertifikat	— 371 424 185,27		— 34 433 756,20	
Tidsbundna depositioner	—		—260 367 509,60	
Kassareservdepositioner	—1 432 771 980,21		—2 042 937 258,94	
Investeringsdepositioner	— 510 143 830,59		—609 094 689,03	
Övriga skulder	— 33 512 455,35	—2 382 631 873,07	—564 173 511,20	—3 542 683 796,61
Nettoräntor för terminsaffärer		156 922 446,41		— 246 231 166,02
Utländska				
Internationella valutafonden	— 60 619 512,63		— 67 044 210,89	
Övriga skulder	— 1 394 407,66	— 62 013 920,29	— 32 110 473,02	— 99 154 683,91
Summa räntekostnader		—2 287 723 346,95		—3 888 069 646,54
Räntebidrag (4)		2 247 318 714,77		2 703 034 928,30
Övriga intäkter (5)				
Expeditionsavgifter och provisioner	8 456 830,27		5 944 761,50	
Övriga	82 237 696,51	90 694 526,78	51 701 889,20	57 646 650,70
Övriga kostnader (6)				
Löner	— 158 254 512,64		—152 348 781,98	
Socialkostnader	— 64 310 103,43		— 58 018 389,00	
Sedeltillverkning	— 56 180 160,00		— 45 794 771,04	
Avskrivningar	— 90 401 712,80		— 71 101 913,95	
Övriga	— 214 087 957,14	— 583 234 446,01	— 79 122 854,59	— 406 386 710,56
Kostnader för tryggande av penningmarknadens stabilitet (7)				
Avskrivningar på fordringar	—1 900 000 000,00		—	
Avskrivningar på aktieförvärv	— 700 000 000,00	—2 600 000 000,00	—	—
Resultat före kursdifferenser och reserveringar		— 845 221 204,46		2 354 294 868,44
Kursdifferenser för utländska värdepapper (8)		516 820 012,86		— 239 709 855,44
Valutakursdifferenser (9)		2 761 015 199,35		—1 308 245 860,34
Ökning av reservering för pensionsansvar (10)		— 300 000 000,00		— 400 000 000,00
Ökning av reservering i enlighet med § 30 i bankens reglemente (10)		—2 132 614 007,75		— 406 339 152,66
Räkenskapsårets resultat (11)		—		—

Bokslutsbilagor

	31.12.1991		31.12.1990	
Sedelutgivning, mk				
Sedelutgivningsrätt	33 662 472 720,05		37 306 670 036,86	
Utnyttjad rätt	15 574 996 360,11		14 893 667 766,83	
Sedelutgivningsreserv	18 087 476 359,94		22 413 002 270,03	
Mark/valutaterminskontrakt, mk (medelkurs 31.12)				
Terminsköpskontrakt	247 980 000,00		6 123 290 000,00	
Terminsförsäljningskontrakt	8 943 812 000,00		—	
Valuta/valutaterminskontrakt, mk (medelkurs för köpta valutor 31.12)	4 339 533 736,51		3 050 319 156,00	
Aktier och andelar, nominellt värde, mk (Finlands Banks innehav inom parentes)				
Scopulus Oy	150 000 000,00	(100 %)	.	
Sponda Oy	100 000 000,00	(100 %)	.	
Solidium Oy	40 000 000,00	(100 %)	.	
Setec Oy	40 000 000,00	(100 %)	15 000,00	(100 %)
Helsingfors Penningmarknadscentral Ab	35 300 000,00	(52 %)	19 500 000,00	(52 %)
Bank for International Settlements	48 274 970,80	(1,67 %)	42 385 297,30	(1,67 %)
Bostadsaktier	1 198 923,00		1 122 983,00	
Fastighetsaktier	634 120,00		2 309 920,00	
Övriga aktier och andelar	1 012 523,50		882 965,00	
Summa	416 420 537,30		66 216 165,30	
Borgen, mk				
Tillfälliga borgensansvar i samband med överföring av riskkoncentrationer från SCAB	11 883 000 000,00		.	
Övriga borgen	10 890 562,82		11 942 425,18	
Summa	11 893 890 562,82		11 942 425,18	
Ansvar för pensionsförpliktelser, Mmk				
Finlands Banks pensionsansvar	1 525		1 500	
— därav täckt genom reserveringar	1 150		850	
Sedeltryckeriets pensionsansvar	.		208	
Pensionsansvar sammanlagt	1 525		1 708	

Finlands Banks fastigheter

Fastighet		Adress	Byggnadsår	Volym ca m^3
Helsingfors	huvudkontor	Fredsgatan 16	1883/1961	49 500
	„	Fredsgatan 19	1954	33 000
	„	Unionsgatan 33	1848	17 500
	bostadsbyggnad	Snellmansgatan 23	1896/1988	27 500
	„	Elisabetsgatan 14	1928	48 500
	villa	Ramsöuddsvägen 7	1920/1983	4 500
Björneborg	avdelningskontor	Valtakatu 11	1853/1913	11 500
Joensuu	„	Torikatu 34	1984	11 000
Jyväskylä	„	Kauppakatu 21	1950	32 000
Kotka	„	Keskuskatu 19	1910	9 000
Kuopio	„	Kauppakatu 25—27	1912	7 500
Lahtis	„	Torikatu 3	1929	36 500
Rovaniemi	„	Valtakatu 10—12	1988	15 500
S:t Michel	„	Päiviönkatu 15	1965	7 500
Tammerfors	„	Hämeenkatu 13	1942	36 000
Uleåborg	„	Kajaaninkatu 8	1973	17 000
Vasa	„	Kyrkoesplanaden 22	1952	55 500
Åbo	„	Slottsgatan 20	1914	10 500
Vanda	betalningsmedelscentral	Mosskogsvägen 1	1979	311 500
Enare	fjällstuga	Saariselkä	1968/1976	2 000

Kommentarer till bokslutet

Allmänna principer för bokslutet och bokföringen

I Finlands Banks balansräkning tillämpas sektorindelning, vilket ger en bild av de finansiella relationerna mellan centralbanken och olika utländska och inhemska sektorer. För värderingsprinciperna i balansräkningen redogörs i kommentarerna till balansposterna. Anläggningstillgångar och utgifter med lång verkningstid bokförs enligt Finlands Banks reglemente helt och hållet som kostnader under anskaffningsåret, och de upptas därför inte i balansräkningen. Uppgifter om anläggningstillgångarna ingår i bilagan till bokslutet.

Fordringarna och skulderna i utländsk valuta har omräknats till finska mark enligt medelkurserna på bokslutsdagen. Värdeförändringarna i fordringar och skulder på grund av förändringar i valutakurserna har bokförts resultatpåverkande; de ingår i resultaträkningen i posten valutakursdifferenser.

Kommentarer till balansräkningen

1. Guld och utländska poster

Guldet har, liksom under tidigare år, i balansräkningen upptagits till ett värde av 35 mk/g. Guldinnehavet uppgick vid årets slut till 62 280 kg och dess marknadsvärde till 2 925 miljoner mark.

Särskilda dragningsrätter i Internationella valutafonden bland valutafordringarna motsvaras av posten tilldelade särskilda dragningsrätter (SDR) på passivsidan. På båda posterna betalas ränta lika med räntan på SDR.

Reservtranchen i SDR och markandelen i Internationella valutafonden utgör tillsammans Finlands medlemsandel i valutafonden. Markandelens motpost ingår i posten Internationella valutafondens markkonton bland utländska skulder. Markandelen och markkontona är enligt praxis i Internationella valutafonden bundna till kursen för SDR.

De konvertibla valutorna består till övervägande del av utländska statspapper eller statsgaranterade värdepapper och utländska bankdepositioner. I posten ingår också utländska avistakonton samt bankens innehav av utländska betalningsmedel.

De värdepapper som ingår i den konvertibla valutareserven har enligt § 6 i reglementet för Finlands Bank värderats till sitt nominella värde eller till gängse värde, om detta är lägre.

De bundna valutorna omfattar saldot på clearingkontot med Bulgarien. Den tidsbundna krediten utgörs av ett räntebärande specialkonto med Vneshekonombank. Den sista delen av krediten förföll till betalning vid slutet av 1991. Enligt det avtal som ingicks i Paris den 4 januari 1992 om betalningsanstånd för det forna Sovjetunionens offentliga skulder uppsköts återbetalningen också av denna offentliga kredit.

De konvertibla valutaskulderna omfattar internationella organisationers och utländska bankers konvertibla fordringar i mark på Finlands Bank.

De bundna valutaskulderna omfattar saldot på clearingavslutningskontot.

2. Fordringar på finansinstitut

Dagslånen är saldon på checkkontona för de banker som är berättigade till centralbanksfinansiering. Några dagslån fanns inte på räkenskapsårets sista dag.

Bankcertifikaten är värdepapper som emitteras av bankerna till marknadspris. Bankcertifikaten har värderats till sitt anskaffningspris. I posten ingår också 192 miljoner mark i upplupen ränta på bankcertifikaten.

Vid ingången av året började Finlands Bank utöver bankcertifikat också använda värdepappersrelaterade återköpsavtal, s.k. repor, vid sina penningmarknadsinterventioner.

Kontantmedelskrediterna, med vilka penninginstitutens innehav av sedel- och myntkassor finansieras, är räntefria.

Penninginstitutens masskuldebrevslån kan i huvudsak betecknas som investeringstillgångar. De har värderats till sitt nominella värde.

3. Fordringar på den offentliga sektorn

Masskuldebrevslånen omfattar värdepapper emitterade av kommunerna; de har värderats till sitt nominella värde.

Statens metallmyntsansvar utgör nettobeloppet av de mynt som myntverket levererat till Finlands Bank.

4. Fordringar på företag

Inhemska leveranskrediter (KTR-krediter) har beviljats i form av såväl enskilda skuldebrevslån som masskuldebrevslån, vilka i balansräkningen redovisats separat. Masskuldebrevslånen har värderats till sitt nominella värde. KTR-krediterna har bankgaranti. Räntan varierade mellan grundräntan och grundräntan plus 2.5 procentenheter.

Övriga masskuldebrevslån omfattar sådana värdepapper som närmast kan betecknas som investeringstillgångar och de har upptagits till sitt nominella värde.

5. Övriga fordringar

Till övriga fordringar har fogats en ny post "Lån för stabilisering av penningmarknaden".

Med dessa lån finansieras verksamheten i de tre holdingbolag som bildats för att sanera Sparbankernas Central-Aktie-Bank och förvalta riskkoncentrationer.

Avtal om överföring av de mest betydande riskkoncentrationerna ingicks mellan Sparbankernas Central-Aktie-Bank och holdingbolagen den 19 december 1991 och den 30 december 1991. Stabiliseringslånen kommer att öka avsevärt i början av 1992 när holdingbolagen erlägger betalning till SCAB för de förvärvade tillgångsposterna och lånen.

Resultatregleringarna innehåller i huvudsak räntefordringar. I övriga fordringar ingår 123 miljoner mark i bostadslån till bankens personal. Räntan på bostadslånen var lika med grundräntan.

6. Utelöpande sedlar och mynt

Utelöpande sedlar och mynt omfattar allmänhetens och penninginstitutens innehav av sedlar och mynt.

7. Bankcertifikat

De bankcertifikat som Finlands Bank emitterat är värderade till sitt nominella värde. Skillnaden mellan det nominella värdet och emissionspriset har bokförts under resultatregleringar och periodiseras bland räntekostnaderna under löptiden.

8. Skulder till finansinstitut

Dagsdepositionerna är saldon på checkkontona för de banker som är berättigade till centralbanksfinansiering. Dagsdepositionsräntan var vid räkenskapsperiodens slut 4 procent.

Kassareservdepositionerna uppgick vid slutet av året till 4 procent av kassareservbasen. Räntan på kassareservdepositionerna var 3 månaders heliborräntan minus 3 procentenheter, dock minst 8 procent.

9. Skulder till den offentliga sektorn

Konjunkturdepositionerna var depositioner som länsskatteverken uppbar av affärsidkare. Sådana depositioner fanns inte längre vid slutet av 1991.

10. Skulder till företag

Investerings- och fartygsanskaffningsdepositionerna är lagstadgade depositioner av företag som gjort investerings- eller fartygsanskaffningsreserveringar. På depositionerna betalas ränta. Räntan bestäms enligt depositions- och användningstidpunkten och varierar mellan 3 procent och grundräntan minus 2.5 procentenheter.

11. Övriga skulder

Resultatregleringarna omfattar i huvudsak poster som uppstått på grund av periodisering av räntor.

I posten övriga skulder ingår utelöpande sedlar i den gamla myntenheten till ett värde av 9 miljoner mark.

12. Värderegleringskonto och reserveringar

Posten har följande innehåll:

	31.12.1991	31.12.1990	Förändring
		Mmk	
Värderegleringskonto	1 240	1 240	—
Reservering enligt § 30 i reglementet	3 624	1 491	+2 133
Pensionsreservering	1 150	850	+300
Värderingsdifferenser	— 299	—133	—166
Summa	5 715	3 448	+2 267

Finlands Bank har ökat värderegleringskontot och bankens reserveringar för att säkra det egna kapitalets realvärde och för att täcka risker i samband med valutafordringar och tryggandet av stabiliteten på penningmarknaden. I bokslutet för 1991 avsattes ytterligare 2 133 miljoner mark för dessa ändamål.

I bokslutet för 1991 avsattes 300 miljoner mark för partiell täckning av pensionsansvaret. Pensionsreserveringen steg därmed till 1 150 miljoner mark. Finlands Banks pensionsansvar uppgår allt som allt till 1 525 miljoner mark, varav 75.4 procent är täckt genom reserveringarna.

Utländska värdepapper i den konvertibla valutareserven har enligt reglementet värderats till sitt nominella värde, om detta är lägre än anskaffningspriset och marknadspriset. Skillnaden mellan det nominella värdet och det värde som använts i resultaträkningen, det s.k. lägsta värdet, har i balansräkningen bokförts på värderegleringskontot som ett avdrag.

13. Sitras kapital

Sitra blev den 1 januari 1991 en offentlig fond underställd finansministeriet. I och med att Sitra och ansvaren i samband med finansieringen av fonden övergick till staten överfördes också Sitras grundkapital, som ingått i Finlands Banks balansräkning, till staten.

14. Eget kapital

Bankens eget kapital förblev oförändrat.

	31.12.1991	31.12.1990	Förändring
		Mmk	
Grundfond	5 000	5 000	—
Reservfond	764	764	—
Räkenskapsårets vinst	—	—	—
Summa	5 764	5 764	—

Kommentarer till resultaträkningen

Räkenskapsperiodens resultat reducerades av de kostnader som bokfördes för åtgärderna i samband med saneringen av Sparbankernas Central-Aktie-Bank. Resultatet förbättrades åter av kursvinsterna från handeln med utländska värdepapper och av valutakursvinster.

Finlands Banks resultat före bokslutsdispositioner uppgick till 2 433 miljoner mark. Resultatet användes i sin helhet till att öka bankens reserveringar.

1. Inhemska ränteintäkter

De inhemska ränteintäkterna sjönk med 1 663 miljoner mark jämfört med året innan. Detta berodde i huvudsak på att ränteintäkterna från bankcertifikat minskade. Ränteintäkterna från dagslån uppgick till 186 miljoner mark, ränteintäkterna från bankcertifikat till 1 007 miljoner mark och ränteintäkterna från värdepappersrelaterade återförsäljningsavtal till 623 miljoner mark.

2. Utländska ränteintäkter

De utländska ränteintäkterna uppgick 1991 till 2 393 miljoner mark och var 393 miljoner mark mindre än året innan.

3. Inhemska räntekostnader

De inhemska räntekostnaderna minskade med 1 160 miljoner mark. Räntorna på kassareservdepositioner var 610 miljoner mark mindre och räntorna på bankcertifikat 336 miljoner mark större än 1990.

4. Räntebidrag

Räntebidraget utgjorde 2 247 miljoner mark.

5. Övriga intäkter

De övriga intäkterna uppgick till 91 miljoner mark. I posten ingår 38 miljoner mark i hyresintäkter, 25 miljoner mark i intäkter från försäljning av fastigheter och 6 miljoner mark i dividendintäkter från Internationella regleringsbanken.

6. Övriga kostnader

Socialkostnaderna omfattar 51 miljoner mark i utbetalda pensioner.

Anläggningstillgångar och utgifter med lång verkningstid bokförs som kostnader och avskrivs under anskaffningsåret enligt Finlands Banks reglemente. Avskrivningarna inkluderar således under räkenskapsåret förvärvade anläggningstillgångar och övriga utgifter med lång verkningstid i sin helhet. Avskrivningarna omfattar 36 miljoner mark i avskrivningar på byggnads- och ombyggnadsarbeten, 31 miljoner mark i avskrivningar på maskiner och inventarier samt ökningen av aktiekapitalet i Helsingfors Penningmarknadscentral Ab, 16 miljoner mark.

Sedeltryckeriet bolagiserades vid början av 1991 och blev Setec Oy. Finlands Bank tecknade Setec Oy:s hela aktiekapital, 40 miljoner mark, genom att överlåta sedeltryckeriets produktionsmedel som apport.

I samband med ändringen av bolagsformen köptes för de personer som den 1 januari 1991 var anställda vid Setec Oy ett tilläggspensionssystem enligt tidigare avtal. Detta medförde en engångskostnad på 133 miljoner mark, som ingår i posten Övriga kostnader.

7. Kostnader för tryggande av penningmarknadens stabilitet

Kostnaderna för tryggande av penningmarknadens stabilitet hänför sig till saneringen av Sparbankernas Central-Aktie-Bank och överföringen av dess riskkoncentrationer till Finlands Banks helägda holdingbolag. Enligt överföringsavtalen avstod Finlands Bank från bankcertifikatsfordringar på Sparbankernas Central-Aktie-Bank till ett belopp av 1 900 miljoner mark.

Det egna kapitalet i de holdingbolag som bildades för att förvalta riskkoncentrationer, 700 miljoner mark, bokfördes i bokslutet som en kostnad enligt Finlands Banks avskrivningspraxis.

8. Kursdifferenser för utländska värdepapper

Kursdifferenserna för utländska värdepapper omfattar kursvinster och kursförluster som realiserats vid försäljning av värdepapper och skillnaden mellan värdepappersportföljens anskaffningspris och marknadspris, om detta är lägre.

9. Valutakursdifferenser

Valutakursdifferenserna omfattar nettoförändringen i fordringarnas (valutareserven) och skuldernas värde på grund av valutakursförändringar samt nettointäkterna av valutahandeln. Banken bokförde en kursvinst på 2 761 miljoner mark. Kursdifferenserna påverkas framför allt av den viktiga reservvalutans, US-dollarns, kurs och av markens kurs mot ecun, som anger markens externa värde.

10. Förändring av reserveringar

Reserveringarna enligt § 30 i bankens reglemente ökades med 2 133 miljoner mark och pensionsreserveringen med 300 miljoner mark.

11. Räkenskapsårets resultat

Resultatet användes i sin helhet till att öka reserveringarna.

ÄRENDEN HANDLAGDA AV BANKFULLMÄKTIGE

Revisionen

De revisorer som utsetts vid 1990 års riksdag, magistern i ekonomiska vetenskaper Markus Aaltonen, ekonomie kandidat Esko Seppänen, juris kandidat Ben Zyskowicz, stadsrevisor Kalevi Mattila och merkant Pentti Kettunen verkställde den 11—14 februari granskning av Finlands Banks bokföring, bokslut och förvaltning för 1990.

Enligt revisorernas utlåtande beviljade bankfullmäktige vid sitt möte den 15 februari direktionen ansvarsfrihet för förvaltningen av bankens angelägenheter under 1990.

Granskningen av lånerörelsen och valutahandeln

Bankfullmäktige har under verksamhetsåret enligt 5 § i sin instruktion granskat bankens lånerörelse och valutahandel samt övriga placeringar vid följande tidpunkter: den 15 februari, den 15 maj, den 22 augusti, den 27 september och den 19 november.

Inventeringen och inspektionen av avdelningskontoren

Bankfullmäktige har enligt 6 § i sin instruktion inventerat huvudkontorets kassor, kassavalv, lånehandlingar, säkerheter, panter och depositioner. Inventeringen gav inte anledning till anmärkning.

Bankfullmäktige har övervakat att avdelningskontorens kontrollanter har inventerat avdelningskontorens handkassor och kassavalv en gång i månaden och växlar, skuldebrev och panter minst tre gånger under året.

Vid samtliga avdelningskontor har inspektion verkställts enligt 2 § i bankens instruktion.

Fonden för Finlands självständighets jubileumsår 1967 (Sitra)

Bankfullmäktige har godkänt 1990 års räkenskaper för Sitra och tillställt riksdagens bankutskott kopior av verksamhetsberättelsen och bokslutet.

Betalning av ränta på ett specialkonto för Sovjetunionens bank för utrikesekonomi

Vid sitt möte den 22 augusti beslöt bankfullmäktige att Finlands Bank enligt 17 § 1 mom. 1 punkten i reglementet för Finlands Bank kunde betala högst marknadsränta på det konto som hade öppnats i Finlands Bank för Sovjetunionens bank för utrikesekonomi. Kontot hade öppnats för betalningar av specialmaterial o.d. på basis av ett avtal av den 1 augusti 1991 mellan Finland och Sovjetunionen.

Räntorna på krediter till Helsingfors Penningmarknadscentral Ab

Vid sitt möte den 20 september fattade bankfullmäktige beslut om räntorna på krediter till Helsingfors Penningmarknadscentral Ab. Direktionens framställning i saken av den 18 september:

”Helsingfors Penningmarknadscentral Ab är ett bolag som Finlands Bank, staten, banker och de viktigaste aktörerna på penningmarknaden äger gemensamt. Centralen har till uppgift att sköta clearingen av penningmarknadstransaktioner och på basis av clearingen leverera värdepapperen och förmedla betalningen till handelsparterna. Finlands Bank äger aktiemajoriteten i bolaget.

För att undvika störningar i clearingverksamheten är det nödvändigt att clearingsammanslutningen på förhand har kommit överens

om ett arrangemang som i situationer med betalningsstörningar säkerställer omedelbar tillgång till kredit för att täcka finansieringsunderskottet. Vid beredningen av ärendet har utgångspunkten varit att Helsingfors Penningmarknadscentral Ab i sådana fall skulle kunna skuldsätta sig till Finlands Bank. En förutsättning för krediten skulle vara att penningmarknadscentralen skulle ställa sådan säkerhet för krediten som Finlands Bank kräver. Krediten skulle beviljas för en dag åt gången. Finlands Bank skulle ha rätt att realisera säkerheterna efter en dag. Finansieringskrediten skulle vara avsedd endast för ett strikt avgränsat ändamål och den skulle inte få vara ett alternativ till den övriga centralbanksfinansieringen. Räntan på krediten bör därför sättas så högt att krediten utnyttjas först då alla andra kanaler för centralbankskredit är uttömda.

Helsingfors Penningmarknadscentral Ab godkänner endast sådana penningmarknadstransaktioner för clearing som centralen har fått föreskrivna säkerheter för. Som säkerheter godkänns värdepapper och kontanter. Vid beredningen har man utgått från att Helsingfors Penningmarknadscentral Ab deponerar säkerhetsdepositionerna på ett säkerhetsdepositionskonto i Finlands Bank. Med hänvisning till det ovanstående och då det är bankfullmäktiges uppgift att fastställa Finlands Banks grundränta och andra räntor som Finlands Bank tillämpar samt gränserna för dem, föreslår direktionen att bankfullmäktige med stöd av 17 § 1 mom. 1 punkten i reglementet för Finlands Bank skall besluta att

> Finlands Bank på de finansieringskrediter som banken beviljar Helsingfors Penningmarknadscentral Ab kan uppbära en årlig ränta som uppgår till två gånger gällande dagslåneränta plus fem (5) procentenheter och att Finlands Bank på Helsingfors Penningmarknadscentral Ab:s säkerhetsdepositionskonto kan betala gällande dagsdepositionsränta."

Gränserna för räntorna på bankernas centralbankskrediter och centralbanksdepositioner och för räntorna inom Finlands Banks verksamhet på penning- och kapitalmarknaden

Vid sitt möte den 14 november ändrade bankfullmäktige gränserna för räntorna på bankernas centralbankskrediter och centralbanksdepositioner och för räntorna inom Finlands Banks verksamhet på penning- och kapitalmarknaden.

Reform av grundräntesystemet

Bankfullmäktige diskuterade vid sina möten den 16 januari och 25 oktober utgående från direktionens redogörelse olika alternativ att reformera grundräntesystemet. Några beslut om att ändra grundräntesystemet fattades inte.

Finlands Banks utländska upplåning

Bankfullmäktige godkände vid sitt möte den 25 oktober direktionens förslag om Finlands Banks utländska upplåning. Direktionens framställning i saken av den 21 oktober:

"Riksdagens bankfullmäktige godkände den 18 april 1980 en höjning av maximibeloppet av de kreditreserveringar som Finlands Bank får ingå avtal om med utländska banker från 1 200 till 1 500 miljoner dollar.

Valutamarknaden har sedan dess expanderat betydligt, och i och med valutaavregleringen kan valutaströmmarna bli avsevärt större än tidigare. I ljuset av utvecklingen under de senaste dagarna är en kreditfullmakt på 1 500 miljoner dollar otillräcklig.

Av denna anledning och då det enligt 17 § 1 mom. 6 punkten i reglementet för Finlands Bank ankommer på bankfullmäktige att besluta om Finlands Banks utländska upplåning föreslår direktionen att

> Finlands Bank vid behov skall kunna uppta krediter från utländska banker till ett belopp av högst 5 000 miljoner dollar."

Ändring av 2 § myntlagen (ecuanknytningen)

Sverige knöt den svenska kronan till EG-ländernas officiella valuta- och räkneenhet, ecu, den 17 maj 1991. Detta återuppväckte den oro som redan tidigare på våren hade uppstått på den finländska valutamarknaden, höjde räntorna och ledde till utflöde av kapital vid månadsskiftet maj—juni.

Vid sitt möte den 4 juni beslöt bankfullmäktige på förslag av direktionen att för regeringen föreslå att regeringen skulle förelägga riksdagen en proposition med förslag till lag om ändring av 2 § myntlagen. Enligt propositionsutkastet skulle marken knytas närmare till de europeiska valutorna genom att dess externa värde skulle fastställas på grundval av kurserna för Europeiska gemenskapernas medlemsländers valutor.

Regeringen överlämnade samma dag en proposition till riksdagen enligt utkastet. Samtidigt meddelades att markens externa värde skulle förbli oförändrat i samband med ändringen av valutakorgen och att valutakursens variationsintervall skulle bibehållas vid ± 3 procent.

Bankfullmäktige konstaterade vid sitt möte den 7 juni att riksdagen samma dag hade godkänt regeringens proposition (40/91) med förslag till lag om ändring av 2 § myntlagen och att republikens president hade stadfäst lagen att träda i kraft samma dag.

I den ändrade 2 § 1 och 2 mom. myntlagen stadgas följande:

"Markens externa värde bestäms på grundval av kurserna på valutorna i Europeiska gemenskapernas medlemsstater.

Statsrådet fastställer på framställning av Finlands Bank beräkningsgrunderna för markens externa värde och gränserna för dess variationsområde. Beslut om en sådan framställning fattas av riksdagens bankfullmäktige på förslag av direktionen för Finlands Bank."

Bankfullmäktige beslöt med stöd av den nya 2 § 2 mom. myntlagen samt 17 § 11 punkten i reglementet för Finlands Bank att föreslå att statsrådet på grundval av det reviderade lagrummet skulle besluta om markens externa värde.

Bankfullmäktige föreslog vidare att statsrådets beslut skulle träda i kraft den 7 juni 1991.

Senare vid samma möte konstaterade bankfullmäktige att statsrådet med stöd av 2 § myntlagen, sådan den lyder i lag av den 7 juni 1991 (877/91), på framställning av Finlands Bank hade fattat följande beslut om markens externa värde (882/91):

"1 §

Markens externa värde bestäms på grundval av motvärdet i mark för Europeiska gemenskapernas valutaenhet ecu (European Currency Unit).

Ecun består av fasta andelar av medlemsstaternas nationella valutor. Ecuns värde beräknas på grundval av dessa andelar och respektive valutors marknadskurser. Varje enskild valutas andel överensstämmer med vad som beslutats av Europeiska gemenskapernas råd för tidsperioden i fråga.

Ecuns motvärde i mark beräknas på grundval av de noterade marknadskurserna för de valutor som avses i 2 mom.

2 §

Ecuns motvärde i mark kan variera från 4.72953 mark till 5.02207 mark.

3 §

Finlands Bank beräknar markens externa värde och det publiceras på det sätt som i 20 § i instruktionen för Finlands Bank (48/26) stadgas om bankens kurser.

4 §

Detta beslut träder i kraft den 7 juni 1991.

Genom detta beslut upphävs statsrådets beslut av den 28 oktober 1977 om markens externa värde (761/77) jämte ändringar."

Ändring av 2 § statsrådets beslut av den 7 juni 1991 om markens externa värde (882/91)

Vid sitt möte den 14 november beslöt bankfullmäktige på förslag av direktionen att på grundval av 2 § 3 mom. myntlagen sådant det lyder ändrat genom lag av den 7 juni 1991 (877/91) till statsrådet hänskjuta direktionens meddelande att låta markens kurs flyta utan att beakta gränserna för variationsintervallet. Direktionens framställning i saken av den 14 november:

"Med stöd av 2 § 3 mom. myntlagen hänskjuter direktionen följande ärende till bankfullmäktige. Finlands Bank råkade på grund av en allvarlig störning på valutamarknaden i dag på eftermiddagen i en situation då det inte var möjligt att iaktta de gränser för markens externa värde som statsrådet fastställt med sitt beslut av den 7 juni 1991 (882/91). Enligt 1 § i beslutet bestäms markens externa värde på grundval av motvärdet i mark för Europeiska gemenskapernas valutaenhet ecu (European Currency Unit). Enligt 2 § i beslutet kan ecuns motvärde i mark variera från 4.72953 mark till 5.02207 mark.

Direktionen beslöt därför att låta markens kurs flyta utan att iaktta gränserna för variationsintervallet.

Direktionen föreslår att bankfullmäktige skall hänskjuta ärendet till statsrådet och att bankfullmäktige skall konstatera att det efter att ha funnit åtgärden nödvändig meddelar att en framställning om fastställande av markens externa värde och gränserna för variationsintervallet enligt 2 § 2 mom. myntlagen kommer att göras så fort som möjligt."

Efter att ha förhandlat om saken med statsrådet föreslog direktionen att bankfullmäktige skulle göra en framställning hos statsrådet om att höja gränserna för variationsintervallet för markens kurs mot ecun med 14 procent. Detta skulle innebära en devalvering av marken med 12.3 procent.

Vid sitt möte den 15 november beslöt bankfullmäktige att godkänna direktionens förslag och bankfullmäktige gjorde en framställning hos statsrådet om ändring av 2 § statsrådets beslut (882/91) om markens externa värde enligt förslaget. Direktionens framställning i saken av den 15 november:

"Enligt 2 § 1 och 2 mom. myntlagen sådana de lyder ändrade genom lag av den 7 juni 1991 (877/91), bestäms markens externa värde på grundval av kurserna för valutorna i Europeiska gemenskapernas medlemsstater. Statsrådet fastställer på framställning av Finlands Bank grunderna för beräkningen av markens externa värde och gränserna för dess variationsintervall. Beslut om en sådan framställning fattas av riksdagens bankfullmäktige på förslag av Finlands Banks direktion.

Direktionen föreslår att bankfullmäktige med stöd av 2 § 2 mom. myntlagen och 17 § 11 punkten i reglementet för Finlands Bank skall

> göra en framställning hos statsrådet om att statsrådet på grundval av 2 § myntlagen skall ge 2 § i sitt beslut av den 7 juni 1991 (882/91) om markens externa värde följande ändrade lydelse:
>
> 2 §. Ecuns motvärde i mark kan variera från 5.39166 mark till 5.72516 mark.

Bankfullmäktige ombeds också

> föreslå att statsrådets beslut skall träda i kraft den 15 november 1991."

Statsrådet beslöt samma dag att godkänna bankfullmäktiges framställning om ändring av 2 § i statsrådets beslut om markens externa värde.

Tryggande av stabiliteten på finansmarknaden/ Omorganisationen av Sparbankernas Central-Aktie-Bank

I en skrivelse till bankfullmäktige av den 20 september framhöll direktionen följande:

"Finlands Bank har enligt 1 § i bankens reglemente till uppgift att upprätthålla stadga och säkerhet i Finlands penningväsen samt att befordra och underlätta penningomsättningen i landet.

För Sparbankernas Central-Aktie-Bank, hela sparbanksgruppen och dess närstående bolag är lönsamheten svag. Värdet av SCAB:s fordringar har minskat och hela gruppens soliditet är hotad. SCAB-gruppen har därför blivit ett allvarligt hot mot stabiliteten i det finländska finans- och banksystemet samt mot landets anseende och kreditvärdighet. Misstroendet på marknaden kan rent av leda till depositionsflykt.

På grund av de stora riskkoncentrationer och de kreditförlustrisker som är förknippade med Oy Tampella Ab och med andra investeringar krävde Finlands Bank och bankinspektionen redan för ungefär ett år sedan att SCAB skulle minska sina Tampellaförbindelser och andra förbindelser enligt en fastställd tidtabell. Detta har SCAB inte lyckats göra.

Situationen på finansmarknaden blev i går så kritisk att SCAB:s tillgång till inhemsk och utländsk finansiering också till högre ränta än marknadsräntan äventyrades, vilket blev ett akut hot mot landets penningsystem.

Finlands Bank var därför tvungen att meddela marknaden att Finlands Bank svarar för SCAB:s samtliga inhemska och utländska förbindelser och garanterar SCAB:s likviditet i alla förhållanden.

I denna situation anser direktionen att den enda utvägen att återställa förtroendet för SCAB:s verksamhet och framtid är att Finlands Bank genom ett holdingbolag / en holdingsammanslutning tar över kontrollen av SCAB. För att SCAB:s situation skall kunna stabiliseras måste SCAB befrias från de största aktie-, fastighets- och Tampella-/Interpolatorriskerna genom att också de överförs till ett holdingbolag / en holdingsammanslutning i Finlands Banks ägo. Arrangemanget förutsätter också omorganisation av SCAB:s ledning.

I sinom tid kommer Finlands Bank att söka en annan ägare till SCAB, som då sanerats från de största riskerna och uppfyller de internationella soliditetskraven. De riskkoncentrationer som lösgjorts från SCAB kommer att upplösas när förhållandena det medger.

I praktiken kommer åtgärderna att genomföras så att bestämmanderätten och aktiemajoriteten i SCAB genom en riktad aktieemission överförs till ett holdingbolag eller en holdingsammanslutning som Finlands Bank grundar för ändamålet. Samma förfarande kommer att tillämpas för att befria SCAB från de största aktie-, fastighets- och Tampella-/Interpolatorriskerna. Åtgärderna har förberetts och kommer att genomföras i samarbete med bankinspektionen.

Med hänvisning till ovanstående och då bankfullmäktige har till uppgift att besluta om placering av Finlands Banks medel i aktier, föreslår direktionen att riksdagens bankfullmäktige i enlighet med 1 §, 12 § 2 mom. och 17 § 1 mom. 5 punkten i reglementet för Finlands Bank skall berättiga Finlands Bank

> att grunda ett eller flera holdingbolag eller motsvarande sammanslutningar och till dem överföra aktiemajoriteten i SCAB och SCAB:s största aktie-, fastighets- och Tampella-/Interpolatorrisker samt att teckna dessa holdingbolags hela aktiekapital eller att i form av kapital investera sammanlagt högst 5 miljarder mark i motsvarande sammanslutningar.

Då dessa arrangemang kan kräva att Finlands Bank utöver kapitalinsatsen också finansierar de berörda parterna med krediter till lägre ränta än marknadsränta föreslår direktionen ytterligare att bankfullmäktige med stöd av 17 § 1 mom. 1 punkten i reglementet för Finlands Bank skall besluta att

> Finlands Bank för att genomföra ovanstående åtgärder vid eventuellt nödvändiga kreditarrangemang kan tillämpa en ränta som är lägre än de gällande fullmakterna (grundräntan ± 2 ½ procentenheter)."

Bankfullmäktige beslöt vid sitt möte den 20 september att godkänna direktionens förslag.

Vid sitt möte den 3 december godkände bankfullmäktige direktionens förslag om överföring av SCAB:s riskkoncentrationer. Direktionens framställning i saken av den 3 december:

"I sitt pressmeddelande av den 19 september 1991 om övertagandet av SCAB meddelade Finlands Bank sin avsikt att befria SCAB från de största riskkoncentrationerna så att SCAB därefter skulle uppfylla de internationella soliditetskraven och vad lönsamhetsförutsättningarna beträffar vara en sund bank. Finlands Bank har offentliggjort detta mål och måste stå fast vid det framför allt för att trygga Finlands utländska likviditet; det nuvarande penning- och valutapolitiska läget tillåter inte några som helst störningar i SCAB:s eller andra bankers utländska finansiering.

Direktionen hänvisar till bankfullmäktiges beslut av den 29 oktober 1991 om förfarandet vid saneringen av SCAB och till de bifogade utredningarna med olika alternativ till överföring av riskkoncentrationerna från SCAB och om kapitaliseringen av Oy Tampella Ab samt föreslår att bankfullmäktige för sin del skall ge sitt samtycke till

> att Finlands Banks holdingbolag Sponda Oy köper aktiestocken i Oy Fifo Ab av SCAB för en mark och samtidigt övertar ansvaret för krediter som beviljats bolaget till ett värde av 1 920 miljoner mark (överföring av gäldenären) och att Sponda Oy övertar största delen av SCAB-gruppens fastighetsinvesteringar, dvs. till ett sammanlagt värde av 4 450 miljoner mark och
>
> att Finlands Banks holdingbolag Solidium Oy köper krediter som SCAB-koncernen beviljat Tampellakoncernen till ett värde av 3 400 miljoner mark (överföring av borgenären), varav cirka 530 miljoner mark får omvandlas till aktiekapital i Oy Tampella Ab vid bolagets riktade aktieemission till Solidium Oy.

Det är enligt 17 § 1 mom. 3 punkten i reglementet för Finlands Bank bankfullmäktiges uppgift "att bevilja bankens gäldenärer de lättnader, som av omständigheterna påkallas, så ock besluta angående förslag till ackord samt om tillgodohavandens överförande till osäkra fordringar och om deras avförande från räkenskaperna." Direktionen föreslår därför att bankfullmäktige med stöd av ovan nämnda punkt i reglementet skall berättiga Finlands Bank

> att på villkor som direktionen närmare fastställer avstå från sina fordringar på SCAB till ett belopp av högst 1 900

miljoner mark, om SCAB för sin del blir tvungen att efterskänka krediter som beviljats Tampellakoncernen".

Utöver ovanstående beslut behandlade bankfullmäktige saneringen av SCAB på basis av direktionens muntliga och skriftliga rapporter vid mötena den 27 september, den 1 oktober, den 18 oktober, den 29 oktober, den 19 november och den 3 december.

Ändringar i pensionsstadgan för Finlands Bank

I en skrivelse till bankfullmäktige av den 14 oktober framhöll direktionen bl.a. följande:

"Lagen om statens pensioner (StPL) har ändrats genom en lag av den 27 mars 1991 (618/91), som trädde i kraft den 1 oktober 1991. Genom lagändringen togs stadgandena om rehabilitering in i lagen om statens pensioner, där de inte tidigare ingått.

Rehabiliteringssystemet reformerades i sin helhet den 1 oktober 1991. Då ändrades stadgandena om rehabilitering också i den privata sektorns arbetspensionslagar och i folkpensionslagen. Samtidigt stiftades nya lagar om rehabilitering, dvs. lagen om rehabiliteringspenning och lagen om rehabiliteringssamarbete. I regeringspropositionen om ändring av lagstiftningen om rehabilitering nämns att stadgandena om rehabilitering förutom i den privata sektorns arbetspensionslagar och i lagen om statens pensioner skulle tas med också i andra pensionssystem antingen som hänvisningsstadganden eller genom ändring av respektive pensionsstadganden.

Eftersom Finlands Banks pensionssystem enligt 24 § i bankens reglemente i tillämpliga delar följer det gällande statliga pensionssystemet, anser direktionen det motiverat att stadgandena om rehabilitering införs också i pensionsstadgan för Finlands Bank av den 13 december 1966."

Bankfullmäktige godkände direktionens framställning om ändring av pensionsstadgan för Finlands Bank vid sitt möte den 25 oktober.

I en skrivelse till bankfullmäktige av den 31 oktober konstaterade direktionen bl.a. följande:

"Enligt pensionsstadgan för Finlands Bank är de anställdas pensionsålder 60 år, dvs. 3 år lägre än hos staten, där pensionsåldern är 63 år.

Pensionsåldern för de anställda vid Finlands Bank var ursprungligen densamma som hos staten. Undantag utgjorde personer anställda som chaufförer, bilmontörer och vakter, som blev pensionerade vid 60 års ålder, och kvinnliga befattningshavare, vilkas pensionsålder var 55 år.

Bankfullmäktige ändrade den 14 mars 1972 på framställning av direktionen 3 § 1 mom. i pensionsstadgan för Finlands Bank så att pensionsåldern sänktes från 63 till 60 år. Förslaget motiverades dels med att de anställda ansåg det önskvärt att skillnaden mellan kvinnornas och männens pensionsålder minskade från åtta till fem år och dels med att en sänkning av åldersgränsen kunde vara till nytta också för arbetsgivaren. Under dåtida förhållanden var bankens lönenivå lägre än den privata sektorns och banken behövde mera personal.

Paragrafen om pensionsåldern i pensionsstadgan ändrades följande gång med ett beslut av bankfullmäktige av den 3 maj 1977. Då höjdes de kvinnliga befattningshavarnas pensionsålder från 55 till 60 år, och blev densamma som för övriga anställda i banken. Höjningen av pensionsåldern motiverades bl.a. med att kvinnornas pensionsålder i Finlands Bank var betydligt lägre än annanstans i arbetslivet. Den högre pensionsåldern tillämpades på de personer som trädde i bankens tjänst den 3 maj 1977 eller senare.

Flexibla pensionsåldrar infördes i Finlands Banks pensionssystem den 1 juli 1989, dvs. samtidigt som i lagen om statens pensioner. Systemet med flexibla pensionsåldrar gör det möjligt för anställda vid banken att redan före pensionsåldern vid fyllda 58 år få förtida ålderspension eller deltidspension eller att på grund av försvagad hälsa eller påfrestande arbete vid fyllda 55 år få individuell förtidspension.

Med beaktande av den nuvarande pensionspolitiska utvecklingen där en allmän höjning av pensionsåldern föreslagits och då pensionsåldern redan har höjts i flera affärsbanker och företag, vore det motiverat att pensionsåldern för anställda vid Finlands Bank skulle bli densamma som hos staten, dvs. 63 år, så att pensionsåldern inte skulle vara mycket lägre än i andra pensionssystem. En höjning av pensionsåldern med tre år minskar pensionskostnaderna i framtiden med uppskattningsvis 5 procent. Ändringen skulle genomföras så att höjningen av pensionsåldern inte skulle gälla bankens nuvarande personal utan endast nya befattningshavare som träder i bankens tjänst efter ändringen och personer som efter ändringen utnämns till medlemmar av direktionen."

Med hänvisning till det ovanstående föreslog direktionen att bankfullmäktige skulle ändra pensionsstadgan för Finlands Bank så att pensionsåldern skulle höjas från 60 till 63 år. Direktionen föreslog vidare att ändringen skulle träda i kraft den 1 januari 1992 och att den skulle tillämpas på förmånstagare vars anställningsförhållande inleds nämnda dag eller därefter och på direktionsmedlemmar som utnämns den 1 januari 1992 eller därefter.

Bankfullmäktige godkände direktionens förslag om ändring av pensionsstadgan för Finlands Bank vid sitt möte den 19 november.

Nedskärning av Finlands Banks kontorsnät

I en skrivelse till bankfullmäktige av den 19 september framhöll direktionen följande:

"Finlands Bank har 12 avdelningskontor, vars uppgift är att ansvara för betalningsmedelsförsörjningen inom respektive region. För betalningsmedelsförsörjningen i Nyland svarar kundtjänstbyrån vid betalningsmedelsavdelningen.

Sedel- och mynthanteringstekniken har utvecklats mycket snabbt på 1980-talet. Finlands Bank har utvecklat en teknik för distribution, transport, lagring och hantering av betalningsmedel som i dag hör till de ledande i världen. Detta har skett bl.a. genom automatisering av sedelsorteringen och mynthanteringen.

Numera sorteras över 90 procent av alla sedlar maskinellt i Finlands Bank. Den automatiska sedelsorteringen gör det också möjligt att heltäckande och tillräckligt snabbt övervaka sedlarnas äkthet. Den internationella utvecklingen har lett till att sedlarnas säkerhetsdetaljer har ökat i betydelse och till att förfalskningsmöjligheterna förhindras effektivt.

På grund av sedel- och mynthanteringsmaskinernas stora kapacitet har det varit ändamålsenligt att placera maskinerna i de enheter som är centrala med tanke på penningförsörjningen. Sådana enheter är betalningsmedelsavdelningen i Vanda och avdelningskontoren i Kuopio, Tammerfors, Uleåborg och Åbo. Dessa enheter har redan nu teknisk beredskap att sköta betalningsmedelsförsörjningen i hela landet.

Utvecklingen av sedel- och mynthanteringstekniken har framför allt påverkat arbetsfördelningen mellan de olika avdelningskontoren. De åtta minsta avdelningskontorens uppgifter har minskat eller håller på att minska så att de sköter endast lokal penningväxling. På grund av utvecklingen inom penning- och valutapolitiken har kontoren inte längre några myndighets- eller bankserviceuppgifter.

Utöver sedel- och mynthanteringstekniken har också det nya penningbeställningssystemet med bankerna och posten och effektivare posttransporter gjort det möjligt att koncentrera också penningbeställningarna och returförsändelserna till huvudkontoret och kontoren i Kuopio, Tammerfors, Uleåborg och Åbo. Detta har varit befogat redan av kostnadsskäl. Ändringarna av penningförsörjningsregionerna kommer att vara slutförda redan i år.

Därefter sköter kontoren i Björneborg, Joensuu, Jyväskylä, Kotka, Lahtis, Rovaniemi, S:t Michel och Vasa endast penningväxling för de lokala bankerna, en uppgift som lika väl kan skötas centraliserat av en enda enhet i en större region.

För närvarande står de fyra minsta kontoren, dvs. kontoren i Björneborg, Joensuu, Rovaniemi och S:t Michel för endast 6.4 procent av Finlands Banks sedelhantering, medan de fem största enheterna, dvs. Vanda, Kuopio, Tammerfors, Uleåborg och Åbo står för över 70 procent. De fyra minsta kontorens andel av det totala antalet anställda vid avdelningskontoren är 15.2 procent (av hela betalningsmedelsförsörjningens personal 10.4 procent). Personalens produktivitet är således låg i dessa enheter.

I fråga om landets betalningsmedelsförsörjning håller verksamheten vid alla kontor utom kontoren i Kuopio, Tammerfors, Uleåborg och Åbo på att bli inte bara överflödig utan också en kostnadsbörda. Ett kontorsnät som består av fyra avdelningskontor är tillräckligt också med tanke på exceptionella förhållanden.

Antalet anställda vid avdelningskontoren har genom naturlig avgång under perioden 1980—1990 minskat med 42 procent eller 132 personer. Vid början av 1991 arbetade 182 personer på avdelningskontoren.

Den 1 augusti 1991 fanns det 170 anställda på plats, varav 150 i bankarbete och 20 i andra uppgifter (städning, kosthåll, fastighetsunderhåll).

Om inga förändringar sker i det nuvarande kontorsnätet kan banken på grund av utvecklingen av penningförsörjningen och förändringarna i personalstyrkan bli tvungen att rekrytera personal för att upprätthålla beredskapen

vid de mindre kontoren, t.ex. för att bibehålla säkerhetsnivån.

Vid avdelningskontoren i Kuopio, Tammerfors, Uleåborg och Åbo kommer det att behövas sammanlagt cirka 120 anställda, vilket innebär att kontoren har ett personalöverskott på cirka 50 personer. Banken har förhandlat med personalföreningen om att placera dessa personer i andra uppgifter inom banken eller vid andra kontor, att utbilda dem osv. Enligt det nuvarande förhandlingsläget ser det ut som om endast ca 10 personer inte skulle kunna omplaceras på ett naturligt sätt.

Personalen har informerats om planerna att skära ned kontorsnätet och om andra personalärenden på regelbundna samarbetsmöten.

Representanter för personalen har accepterat att förändringarna är oundvikliga, och det existerar inte något allmänt motstånd bland de anställda mot indragningen av kontoren.

Med hänvisning till det ovanstående föreslår direktionen

> att riksdagens bankfullmäktige med stöd av 17 § 1 mom. 15 punkten i reglementet för Finlands Bank (365/25) skall besluta att vidta åtgärder för att dra in Finlands Banks avdelningskontor i Björneborg, Joensuu, Jyväskylä, Kotka, Lahtis, Rovaniemi, S:t Michel och Vasa och att bankfullmäktige med stöd av nämnda lagrum skall begära statsrådets samtycke till indragningen.

Det egentliga indragningsbeslutet skulle riksdagens bankfullmäktige fatta först efter att ha erhållit statsrådets samtycke.

Indragningen skulle därefter genomföras så att de fyra minsta kontoren, dvs. *Björneborg*, *Joensuu*, *Rovaniemi* och *S:t Michel*, skulle dras in senast den 30 juni 1992 och kontoren i *Jyväskylä*, *Kotka*, *Lahtis* och *Vasa* senast den 30 juni 1994.

Bankfullmäktige beslöt vid sitt möte den 27 september att godkänna direktionens förslag och begära statsrådets samtycke till att dra in Finlands Banks tidigare nämnda åtta avdelningskontor. I sin begäran hänvisade bankfullmäktige till motiveringarna i direktionens skrivelse och till 17 § 1 mom. 15 punkten i reglementet för Finlands Bank.

Vid sitt möte den 25 oktober konstaterade bankfullmäktige att statsrådet vid sin föredragning den 17 oktober hade beslutat att ge sitt samtycke till att åtta avdelningskontor dras in genom bankfullmäktiges beslut. Enligt beslutet skulle kontoren i Björneborg, Joensuu, Rovaniemi och S:t Michel dras in senast den 30 juni 1992 och kontoren i Jyväskylä, Kotka, Lahtis och Vasa senast den 30 juni 1994.

Bankfullmäktige beslöt att avdelningskontoren skulle dras in senast vid ovan nämnda tidpunkter. Direktionen skulle vid bankfullmäktiges kommande möten informera om de exakta tidpunkterna för indragningarna. Det skulle sedan vara bankfullmäktiges uppgift att konstatera datum för indragningarna och att dra in respektive avdelningskontorsföreståndares befattning räknat från den dag kontoret lagts ned.

Nybygge för avdelningskontoret i Kuopio

Bankfullmäktige beslöt vid sitt möte den 27 september att det nya kontorshuset för Finlands Banks Kuopiokontor skulle uppföras enligt arkitektgruppen Elomaa Oy:s byggnadsritningar, som förelades bankfullmäktige på mötet, och enligt den bifogade promemorian samt att direktionen skulle befullmäktigas att vidta alla åtgärder som byggandet krävde. Kontorshuset skulle byggas på en ny tomt, som bestod av en tomtdel som skulle köpas eller hyras av Kuopio stad. Tomtdelen var belägen i kvarter 37 i stadsdel III i Kuopio och hörde till tomt nr 11.

Direktionens framställning i saken av den 15 augusti:

"I sin skrivelse till bankfullmäktige av den 17 april 1990 framhöll direktionen att automatiseringen av sedelsorteringen medför betydande förändringar i organisationen av arbetsuppgifterna och behovet av arbetskraft i Finlands Banks avdelningskontor. Direktionen uppskattade att automatiseringen av sedelhanteringen samt penningförsörjningsavtalet mellan Finlands Bank, penninginstituten och Post- och televerket, vilket till största delen skulle träda i kraft under 1991, skulle innebära att antalet utgående och inkommande penningförsändelser tre- eller fyrdubblas i de kontor som har sorteringsmaskiner. Därför ökar också behovet av arbetskraft i dessa kontor. Personalbehovet i ett sådant kontor uppskattades till 25 personer.

Finlands Banks avdelningskontor i Kuopio är ett av de kontor som kommer att få en automatisk sedelsorteringsmaskin. De övriga maskinerna placeras i kontoren i Tammerfors, Uleåborg och Åbo.

Direktionen framhöll också att utrymmena i Kuopiokontorets fastighet i de förändrade förhållandena inte längre motsvarade sitt ändamål och att i synnerhet arbetslokalerna var för små för att sedelsorteringen skulle kunna skötas på ett ändamålsenligt sätt. Direktionen meddelade vidare att det i kontoret i Kuopio saknades möjligheter till säkerhetslagring av betalningsmedel och att inte heller säkerhetsaspekterna kunde beaktas i tillräckligt hög grad i den gamla fastigheten.

Bankfullmäktige beslöt vid sitt möte den 25 april 1990 berättiga direktionen att sälja Kuopiokontorets nuvarande fastighet och att av tomt nr 11 vid Puutarhakatu i kvarter 37 i stadsdel III i Kuopio köpa en tomtdel på ca 4800 m² till ett pris som skulle avtalas vid förhandlingar med Kuopio stad och på sådana övriga villkor som direktionen fann lämpliga. Bankfullmäktige berättigade också direktionen att inleda planeringen av den nya bankbyggnaden på tomten.

Planeringen av nybygget inleddes på våren 1990 och har nu avancerat så långt att entreprenadanbud skulle kunna begäras av byggnadsentreprenörer under höstens lopp.

Arkitektgruppen Elomaa Oy fungerar som huvudarkitekt för projektet.

Med hänvisning till den promemoria som bifogats denna skrivelse och till de byggnadsritningar som presenterats vid bankfullmäktiges möte och som beskriver projektet i detalj föreslår direktionen att bankfullmäktige med stöd av 17 § 1 mom. 5 punkten skall besluta att

> Kuopiokontorets nya kontorshus skall byggas på en ny tomt som bildas av en tomtdel av tomt nr 11 i kvarter 37 i stadsdel III i Kuopio och som antingen köps eller hyrs av Kuopio stad och enligt arkitektgrupp Elomaa Oy:s byggnadsritningar, som presenterats vid mötet, samt enligt den bifogade promemorian och att direktionen skall befullmäktigas att vidta alla åtgärder som byggandet förutsätter."

Aktieteckningar och aktieköp

I en skrivelse till bankfullmäktige av den 9 januari framhöll direktionen att Helsingfors Penningmarknadscentral Ab hade grundats den 1 juni 1989. Bolagets aktiekapital var 37.5 miljoner mark. Av detta belopp hade Finlands Bank med bankfullmäktiges godkännande av den 26 maj 1989 och den 21 mars 1990 tecknat 19.5 miljoner mark, dvs. 52 procent. Övriga aktieägare var finska staten, ACA, FBF, KOP, PSB och SCAB, var och en med en lika stor andel. Det aktiekapital som hade tecknats var i sin helhet bundet i penningmarknadscentralens informationssystem, som skulle bli färdigt på sommaren 1991. Bolaget planerade att inleda sin verksamhet i augusti så att statens skuldförbindelser och bankernas bankcertifikat helt och hållet skulle omfattas av systemet vid början av 1992.

Systemets andra fas skulle omfatta masskuldebrevslån, repor och en utvidgning av rapporteringsdelen och den tredje fasen derivativinstrument och företagscertifikat. Budgeten för den andra och den tredje fasen skulle utan reservsystem uppgå till minst 22 miljoner mark.

För att finansiera de framtida investeringarna och driftskostnaderna hade Helsingfors Penningmarknadscentral Ab:s styrelse enhälligt beslutat föreslå att bolagets aktiekapital skulle höjas från 37.5 till 60.0 miljoner mark genom emission av 22 500 nya aktier med det nominella värdet 1 000 mark. Aktiernas totala nominella värde, 1 000 mark, skulle betalas till bolaget senast den 8 mars 1991. De nya aktierna skulle erbjudas bolagets aktieägare i relation till dessas tidigare aktieinnehav. De aktier som inte omfattades av utlänningsförbehåll skulle erbjudas Finlands Bank för teckning. Penningmarknadscentralens styrelse hade också föreslagit att bolagsstämman skulle befullmäktiga Helsingfors Penningmarknadscentral Ab att under 1991 besluta om en ökning av aktiekapitalet genom nyemission. Ökningen skulle uppgå till 60—80 miljoner mark och den skulle genomföras genom emission av högst 20 000 nya aktier med det nominella värdet 1 000 mark. Ökningen av aktiekapitalet skulle genomföras som en riktad emission enligt principerna i aktieägaravtalet till sådana finansinstitut som bedriver värdepappershandel, till bankirfirmor och till sådana sammanslutningar som bedriver investeringsverksamhet. Finlands Bank skulle ha rätt att teckna den andel av de nya aktierna som behövs för att bibehålla bankens ägarandel i bolaget vid 52 procent.

Med hänvisning till det ovanstående bad direktionen att riksdagens bankfullmäktige med